

Zgodovina jezuitskega kolegija v Ljubljani

Začetki jezuitskega reda in prihod jezuitov v Ljubljano

2

Začetki jezuitskega reda so vzniknili iz tesnega prijateljstva skupine študentov v Parizu, ki se je v začetku tridesetih let 16. stoletja začela zbirati ob Ignaciju Lojolskem (1491–1556). Leta 1539 so se odločili ustanoviti Družbo Jezusovo. Osnutek Ustanovne listine Družbe Jezusove je 27. septembra 1540 potrdil papež Pavel III., deset let pozneje, 21. julija 1550, pa je razširjeno besedilo potrdil še papež Julij III. Srčika njihove duhovnosti je v Ignacijevih Duhovnih vajah. Delovanje jezuitskega reda so vodile Konstitucije Družbe Jezusove, v katerih je Ignacij zaobjel glavna vodila in pravila, ki so usmerjala vse njihove službe: širjenje božje besede, podeljevanje zakramentov, dela usmiljenja, misijone in organiziranje šolstva. Zanimali so jih tako izrinjeni na rob družbe (jetniki, bolniki) kot plemstvo in mestno ter podeželsko prebivalstvo.

(slika 1 in 2)

Število jezuitov in njihovih postojank je naraščalo bliskovito hitro. Tudi slovenski prostor je bil z njimi povezan že tako rekoč od začetka jezuitskega reda. Največ zaslug za to je imel ljubljanski škof Urban Tector (1543–1558). V okviru prenove duhovniškega življenja v ljubljanski škofiji si je prizadeval za osnovanje jezuitske skupnosti v Ljubljani, kar pa v njegovem času še ni bilo izvedljivo. Prošnjo za ustanovitev kolegija v Ljubljani je začetku devetdesetih let 16. stoletja ponovil škof Janez Tavčar (1544–1597) in bil uspešen.

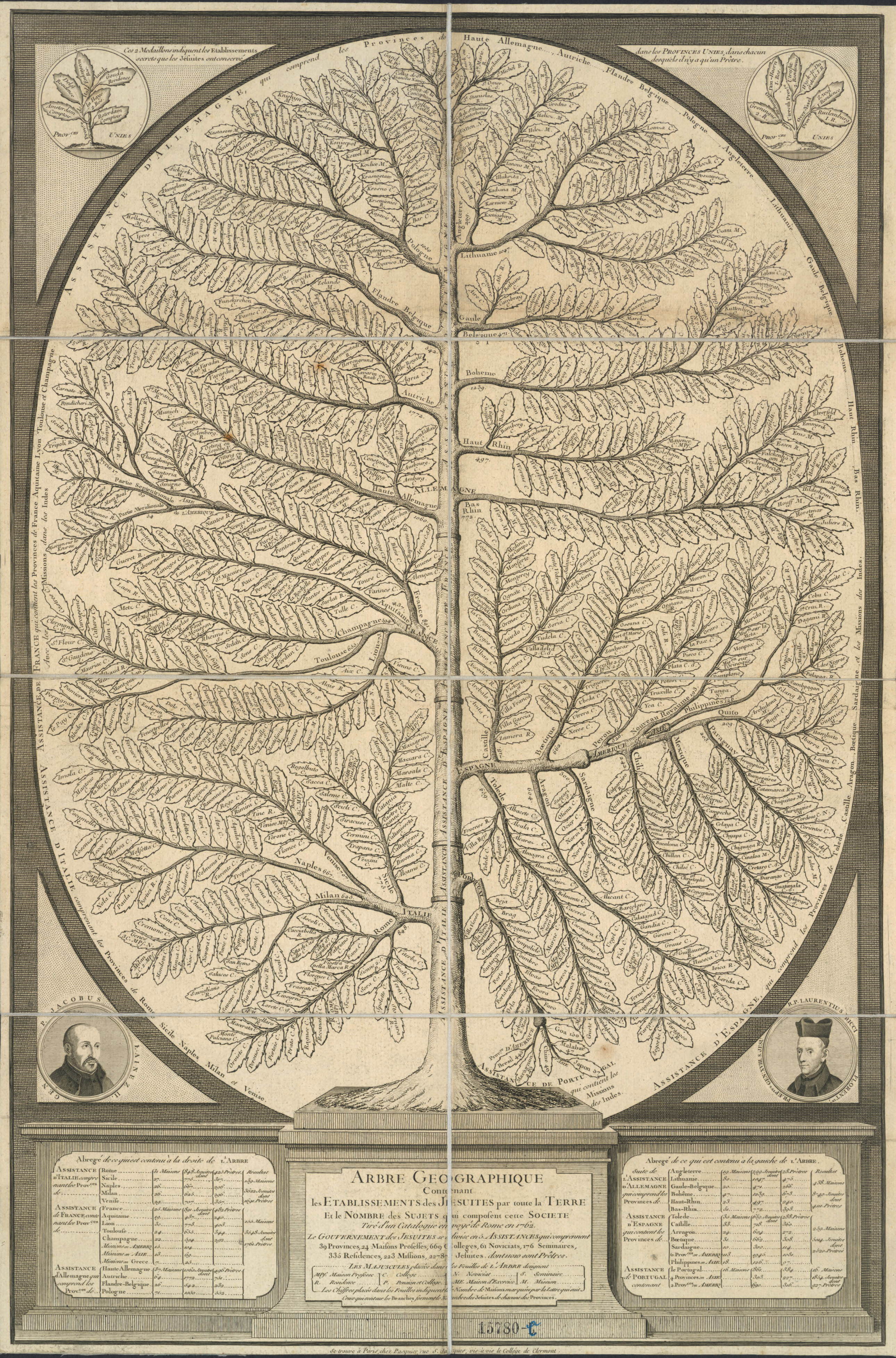
(slika 3 in 4)

Jezuisti s svojim delovanjem niso zaznamovali le kranjskega deželnega središča in njegove okolice, ampak so na širšem področju slovenskih zgodovinskih dežel in v sosednjih deželah kmalu ustanovili še druge postojanke. Vsi ti kolegiji so bili tesno povezani z drugimi kolegiji Avstrijske jezuitske province in drugimi kolegiji po svetu.

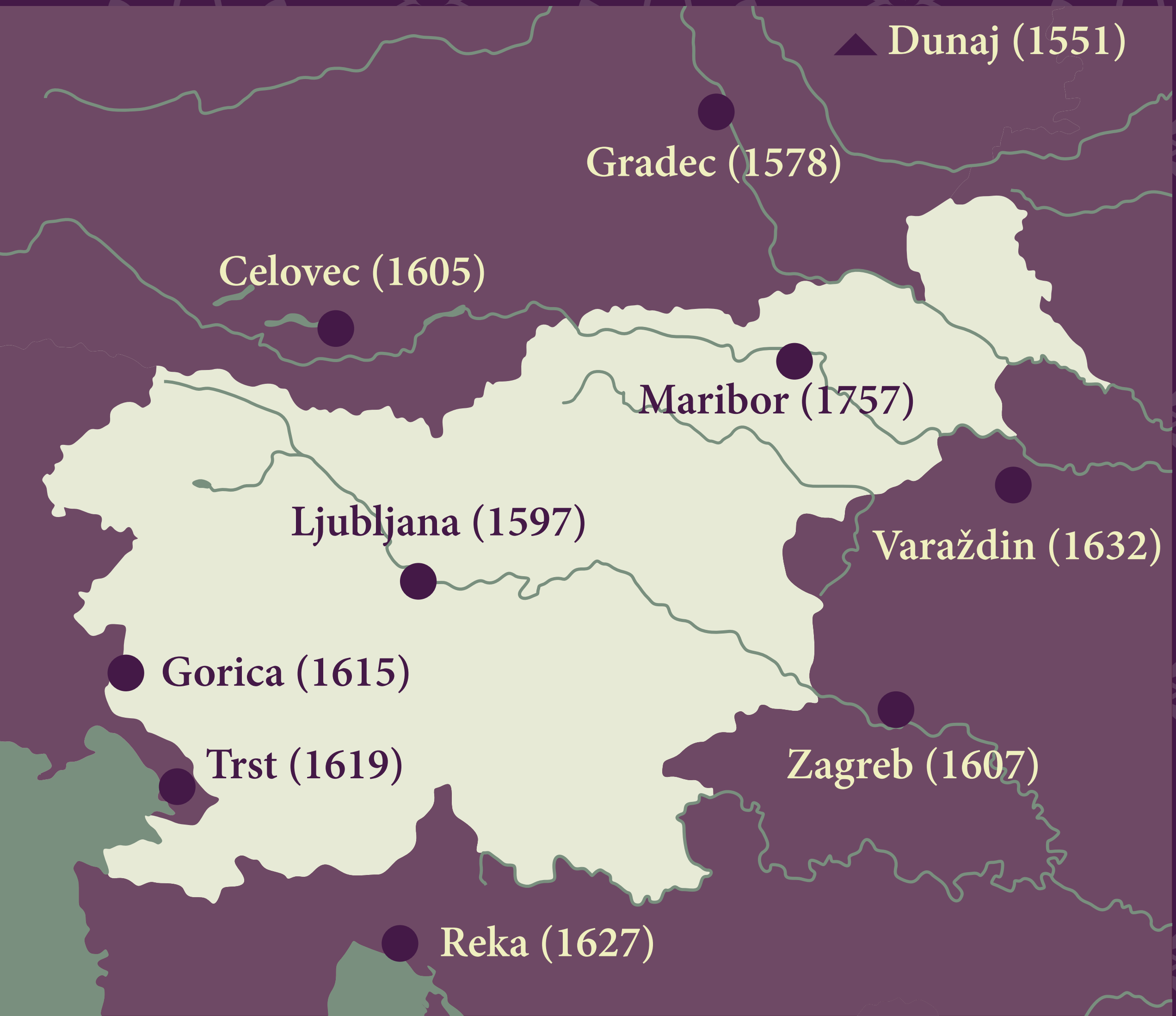
1 Zemljevid Avstrijske jezuitske province (ok. 1746)

ÖNB, Kartensammlung und Globenmuseum, K 1 133647 KAR MAG, Matthäus Seutter, Provincia Austriaca Societatis Iesu: ari incisa et RRDIs Patribus ejusdem Societati, in dicta Provincia decem observantia oblata, Augsburg: Johann Baptist Mayr, s. a.

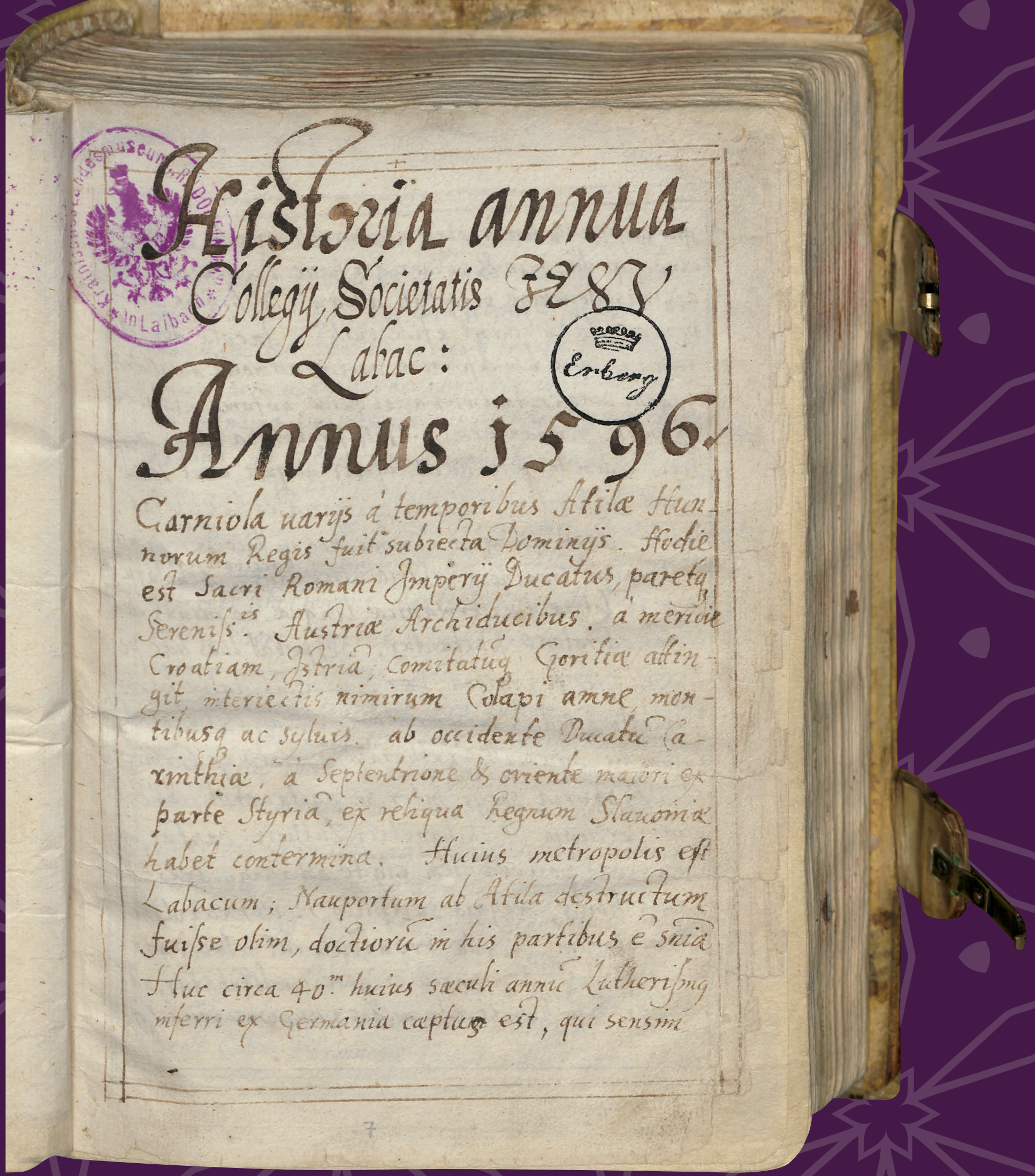

2 Geografsko drevo, ki prikazuje jezuitske ustanove po vsem svetu in število njenih članov; nastalo je na osnovi jezuitskega kataloga iz Rima za leto 1762

ÖNB, Sammlung von Handschriften und alten Drucken, 15780-C ALT MAG, Arbre géographique contenant les établissements des Jésuites par toute la terre et le nombre des sujets, qui composent cette société, tiré d'un catalogue envoyé de Rome en 1762, Paris: Pasquier, s. a.

3 Jezuistični kolegiji v slovenskih zgodovinskih deželah in neposredni soseščini

4 Naslovnica prvega dela Letopisa ljubljanskega kolegija Družbe Jezusove (1596–1691)

ARS, SI AS 1073, Zbirka rokopisov, 180r